

Երինջն այն . ցանկամահա զնորայն կորուստ , տեսանես :

Կորիդոն

Այո , պո . 'ի ճիրանունս ըզդա ունիմ , ահա նա .

Բառտոս

Ձի դոյզն է վիրիդ հարուած , այլ զորպիսի ընկճէ այր :

Կորիդոն

Ի լեառն եթէ ելցես , Բատտէ , բոկոտն դայցես մի ,
Ձի լերինս փուշ և դըժնիկք մացառամոլ բուսեալ կան :

Բառտոս

Աղէ ասա , Կորիդոն , իցէ դեռ ողջ ծերունին
Որ մըրրայօն տարփածուին 'ի սէր հարեալ մօլեցաւ :

Կորիդոն

Դեռ այն ինչ , չարածըճիդ , հաղիւ եկեալ նա այսրէն՝
Տեսի զնա առ փարախաւն՝ զի զարուեստիւն իւրով դայր .

Բառտոս

Քաջ է , այր չարախտավատ . զի ազգդդ քո և սերունդ՝
Մըրցեսցի 'նդ այծամարդաց և ընդ Պանեայց փայտոտանց :

Թարգմ. Հ. Ա. ՍՈՒՐԵՆՍ

Ե Մ Ք Ի Ն Ա Ս

Ես իշտ ողբերգական քերթողութեանն առաջին հնարագիւտ յելլենացւոց ,
էրյաղդէ Աթենացի , յեղեւսինեայ տոհմէ , ժամանակակից Պինդարու՝ պարագլխի
քնարերգական բանաստեղծութեանց : Քաջ իսկ և արի ասի լինել 'ի մարտս , զի
գտաւ և 'ի մարտնական գուպարածին ընդ եղբօր իւրում , և 'ի Սալամինոյ նա .
ւամարտութեան և 'ի պղատէական հետեակամարտութեան : Իսկ 'ի քերթողու-
թեան ախորժէ մանաւանդ զպաճուճաբան ոճս , զնմանաձայնութիւնս և զդիզա .
դէզ մակադիրս անուանց և բառից , զայլաբանութիւնս , և համայն ասել , զուռու-
ցիկ և զսեթեւեթեալ բանս : Այլ և այսու ամենայնիւ , բազում ինչ գեղեցկու-
թիւնք նշմարին 'ի նորին քերթուածս , և առաւել ծանրութիւն : Ի բազում ող-
բերգութեանց սորա մի է և առաջիկայս , որ կոչի Պառմեքեռս կալանաւոր կամ

կապանաւոր՝ և այս առասպել նորա Պռոմիթեա, ըստ առասպելին, որդի Յաբեթայ, գողացեալ հուր յերկնից՝ շնչաւորեաց մարդ. այլ զյարեալ Արամազդայ ընդ իրան՝ ետ զնա բեւեռել՝ի կովկաս՝ի ձեռն դիցն Հեփեստեայ, ուր անգղ թրուշուն՝ միշտ ծնաննելով ՚ի նորոյ՝ ուտէր զսիրտ նորա, Հանդէս տեսարանիս, որպէս յայտնի է, գործի ՚ի Սկիւթիա՝ի կովկաս։ Իսկ Զօրոշքիւն կամ Կոյոյ՝ և Բըւնուշքիւն զոր կոչէ աստանօր, կամ իցեն դիք անձնաւորեալք, կամ ըստ այլոց՝ աստուածք ոմանք հնոյ առասպելին, որդիք Ստիւքեայ և Պալլասայ և սպասեակք Արամազդայ, զորս առաքէ հայրն աստուածոց Զրուան, և ընդ նոսին զհրոյն գտակ զՀեփեստոս՝ կապել սարեզք զՊռոմիթեա ՚ի կովկասական լեռինս։ Այլ ՚ի միւթարութիւն Պռոմիթեայ զան դատերքն Ովկէանու և ինքնին Ովկէանոս, սփոփելով զնա՝ զի ինքն երթիցէ առ Արամազդ ողբել զնորա կամս, զի լուծցէ զՊռոմիթեա ՚ի կապանաց. այլ Պռոմիթեա ոչ տայ նմա թոյլ երթալ աղաչաւոր առ Արամազդ, գիտելով քաջ զանողոք պնդութիւն հօրն աստուածոց։ Դնայ այնպէս Ովկէանոս ՚ի բաց պալատ Յով որդի Ինսրայ թափառական՝ մատուցեալ առ Պռոմիթեա իրազեկ լինի առ ՚ի նմանէ անցիցն անցելոց, և գուշակէ նմա՝ զի մի ոք յորդոց սնտի իւրոց ազատեսցէ զնա ՚ի կապանաց և ՚ի շղթայիցն, և ազատարարն այն իցէ ինքն Հերակլէս՝ Դիոսի որդի. և զի ինքն ծնանիցի յԱրամազդայ զԵպափոս։ Այլ զայրացեալ Պռոմիթեայ ընդդէմ Զեսայ, և հայհոյեալ զի յորդոյ անտի՝ զոր ծնանիցի՝ ՚ի նորա ձեռն անկցի յարքայութենէն, և բիւր այլ նզովս արձակեալ զհետ՝ հասանէ յայնժամ Հերմէս առաքեալ յԱրամազդայ, և սպառնայ նմա՝ շանթահար լինել եթէ ոչ յայտնիցէ Արամազդայ զհանդերձեալն լինել. և ՚ի չկամելն նորա յայտնել՝ որոտընդօստ փայլատակմամբ ՚ի միջոյ ՚ի բաց կորուսանէ զնա։

ԵՍՔԻԼԵԱՅ ՈՂԵՆԳՆԻԹԻԹԻՒՆ

ՊԵՌՄԻԹԵԻՍ ԿԱԼԱՆԱԻՈՐ

Ա Ն Զ Ի Ն Ք

Կորով և Բաւուշքիւն.

Ովկէանու.

Հեփեստոս.

Յով՝ դուստր Ինսրայ.

Պռոմիթեա.

Հերմէս.

Պար Տուլայիւն Եաւրթիսարանց.

Կորով և Բաւուշքիւն

Ահա ՚ի վայր հեռասահման բընակութեան եկեալ կամք,

Ընդ շաւիղս ըսկիւթական, յանհուն անկոխամայիս.

Հեփեստէ, քեզ իցէ անկ զպատուիրանաց ունել խնամ՝

ՊՐԱ Գ.

Ձոր քեզ Հայր աւանդեաց . և զսա ինքնին կաշկանդել
 Զժողովրդոց լափիլիզօղն 'ի զահաւանդըս ժայռից ,
 Յոտնակապս անխըզելիս ադամանդեայ շըղթայից ,
 Քանգի ինքն ըզքոյդ ծաղիկ , զամենարուեստ հրոյն ճաճանչ
 Շորթեալ գաղտագողի՝ բաշխեաց պարգեւս մահացուաց :
 Ըզմեղաց զայսր ըզվրէժ հատուցէ զա դից անշուշտ ,
 Զի ուսցի զԱրամազդայ ըզպերճութիւն մեծարել ,
 Եւ ըզխընամս և ըզգութ ջաժուցանել մարդասէրս :

Հելիեւոտոս

Զօրութիւն և կորով , ձեզ իսկ է դէպ՝ ըզպատգամս
 Զըրուանեան հանել 'ի զլուխ , իցէ խափոն և ոչ մի .
 Այլ ըզդիս զիմ ազգակիցս չիշխեմ ինձէն կաշկանդել ,
 Իճնաբար 'ի ցըրտաշունչ յայս արկանել արգելան :
 Սակայն հարկ ուրեմն է ինձ յայս յաւակնել ժպրհութիւն .
 « Զի ծանր է ըզհօր պատգամս առ ոտն հարեալ անկուչել » :
 Թեմիսեայ ողջախոհին խորախորհուրդ ճեռ որդեակ ,
 Յանկամս ինձ անլոյծ սարեօք պըղընձակուռ վարսեցից
 Հարըստեալ ըզքեզ յոչ կամս յանմարդակոխ յայս բըլուր :
 Զի ոչ ձայն , և ոչ զուրուք ըզկերպարանս մահացուաց
 Յակն արկեցս . 'ի հրատ արփոյն արեգնակէզ տոշորեալ՝
 Շըրջեսցես զերանգ Կունոյդ . յոգնապաճոյճ և գիշեր
 Արգելցէ ըզլոյսն 'ի քէն 'ի տարփատենչ երեսացդ :
 Միւսանգամ զառաւօտին ըզմոյլ՝ արփին ցընդեսցէ .
 Զարեաց հոյլք բազմամըթեր մաշեսցեն միշտ զողի քս ,
 Եւ սփոփիչ դբ բընաւ բուսանիցի ուստեք ոչ :
 Նա՝ փոխան համբոյր բարուցդ հանգիտակչիւ վայելես :
 Աներկիւղ աստուածդ 'ի դից յանագորոյն ցասմանէ՝
 Բաշխեցեր պարգեւս մարդկան մեռելոտեաց քան ըզչափ :
 Ընդ որոց՝ 'ի տըրտմագին յանլոյս վիմուտս կալցես պահ՝
 Յուտընկեկեաց , առանց քընոյ , և ոչ կըքեալ ծունկս 'ի վայր .
 Աշխար , գոյժ և հեծեծումն անշայեկան բազմակոծ
 Հեծեացես . զի աննըւէր Արամազդայ են խորհուրդք .
 « Այն ինչ իշխողն ամենայն՝ լիցի դժնեայ ապառուս » :

Կորով

Իցէ . զի վեհերիս 'ի զուր յոյզք դեգերեալ .
 Զի է՝ զի զաստուածն զոտին ըզգից ոչ ատեաւ .
 Որ ըզքոյդ շըքոյ պատիւ վըտարանդի ետ մարդկան :

Հեփեստոս

« Ապաքէն աղքակցութիւն և ընդել բարք հըզօրք են » :

Կորով

Չեմ զայս յուրաստ. այլ իցէ մարթ ըստունդանել հօր բանից .
Ո՛չ մանաւանդ. առաւել զահի հարեալ երկիցես :

Հեփեստոս

Դու գո՛գ միշտ անողորմես , և 'ի յոխորտ ժըմերտեալ :

Կորով

Ըսփոփանք չիք և ոչ մի՛ աշխարել զայս սըրտառուչ .
Մի՛ լինիր աշխատ 'ի զուր տարապարտուց և ընդ վայր :

Հեփեստոս

Ո՛վ կարի այսնանախատ և ձաղելի ձեռագէտք :

Կորով

Է՛ր ատեասդ . զի վաստակոց , որպէս մեկին ասացից ,
Ջոր այժմուս ունիս առ կռան՝ ճարտարութիւնք չեն պատճառք .

Հեփեստոս

Յանկարծ թէ այլ ոք երբեք 'ի սոյն հասեալ էր վիճակ :

Կորով

« Ամենայն՝ բաց յիշխելոյ՝ շընորհեցաւ աստուածոց .
« Զի ազատ և ոչ իսկ ոք՝ բայց լոկ ինքնին Արամաղդ » :

Հեփեստոս

Գիտացի . այլ չունիմ ինչ սոցին լինել բանընդդէմ :

Կորով

Ո՛չ այլ և դու ըզկապանս զնովիմք ածել փութայցես ,
Զի մի՛ յոյլ և կաղս 'ի կաղս տեսանիցէ ըզքեզ Հայր :

Հեփեստոս

Հայա արդ, ընդ ձեռակապս ահա հայեաց զառաջեալ :

Կորով

Բուռն հարեալ ձեռքն 'ի դա հարըստաբուռն զօրութեամբ
Կըռանօք կոփեսլիր և ցըցեսցես ըզվիմօք :

Հեփեստոս

Արդարեւ կատարեսցի գործս 'ի գըլուխ, ոչ 'ի զուր :

Կորով

Կոփեա՛ միշտ և պընդեսլիր, թողացուցես երբեք մի .
Ձի գործ է յանհընարից ելի աղազս հայթայթել :

Հեփեստոս

Ահա այս ծըղիք նորին պատշաճեցան սերտ անբակ :

Կորով

Աւասիկ այժմէն իսկ յամուր հանգոյցըս պընդեաց ,
Ձի ուսցի , քան զԱրամաղդ դի է պոռոտ շամբշագոյն :

Հեփեստոս

Քան ըզսա այլ ոք բնաւ մի ըստգիւտ լիցի յիրաւի :

Կորով

Չապառու՛մ ծընօտս նորին հաստահեղոյս բեւեռօք
Թափ ընդ կուրծս անցուցեալ սեւեռեսլիր քաջապինդ :

Հեփեստոս

Ա՛յ, այ, Պոսմիթեւ, ընդ քո երկունսդ հեծեծեմ :

Կորով

Դեռ և դու յուլանայցես . և ողբս եղեալ կոծիցես
Ձթըշնամին Արամաղդայ . գուցէ և զքէն առցես ողբս :

Հեփեսոտոս

Տեսանեն ըզլարաշուք տեսիլըս զայս աչօք քովք :

Կորով

Տեսի քսջ զըստ արժանեաց առեալ սորա փոխարէնս .
Հապտ , ծն . զկողիւք դորա զանուրսդ անցո հաստաբեստ :

Հեփեսոտոս

Զայս հարկաւ առնել ինձ կայ . և մի ինչ այլ տար հրաման :

Կորով

Տալ տաց իսկ պատուէր , և մանաւանդ գոչեցից .
Էջ 'ի վայր այդր 'ի խոնարհ , պընդեա զազդերս բըռնարար :

Հեփեսոտոս

Ոչ ջանիւ մեծածիղջն վըճարեցաւ ել 'ի գլուխ :

Կորով

Արդ կոփեա՛ ուժգին կռանաւ ըզծակոտկէն ոտնակապս .
Զի դըժնեայ և խիստ դահիճ հըրամանացս է քըննիչ :

Հեփեսոտոս

Կըռընչէ և լեզու քո կերպարանացդ հանգունակ :

Կորով

Դու քեզէն հաւանեաց . զյաւակնութիւնս իմ ժըպիրհ
Եւ զցասմանըս զայրուցս մի ինձ յերեսս հարկաներ :

Հեփեսոտոս

Երթիցո՛ւք , գ'ի չըզթայս կայ իրան նորա պարաւանդ :

Կորով

Այլ աղէ ժըպրհեալիւր յանդըզնութեամբդ . և զդից ձիւրս
Կողոպտեալ , մահկանացուաց տուր բաժին . զի քեզ իւ
Մահացուք իցեն մարթութ չնորհել անդորր յայս երկոցդ .
Սըտայօդ յորջորջանօք քեզ Պռոմիթեա կարդան դիք ,
Այլ դու ինքն Պռոմիթեա կարօտանաս , զի միայն
Ի բախտէս , զխնորդ և է , իցէ քեզ մարթ անկանել :

Պատմիքեւս

Ո՛վ արիի զըրուանեան, երազաթեւ և շընչմունք,
Եւ գետոց աղբերակունք, և ծովասաստ կոհակաց
Անթուռի վէտ վէտ ծիծաղք, ամենամայր իսկ դու հող,
Ջրըրձանակա արեգական զամենատես կարգամ ես.
Տեսէք, որպիսի վիշտս կըրեմ աստուածս ես 'ի դից.

Հայեցարոյք, զի որքանի հիքութեամբ
Ըգրիրամեայ ամրս և ժամս տըւայտեալ՝
Տառապիցիմ, և դեռ նորոգ իշխեցողն
Երանելաց՝ ըղխիստ կապանս նիւթեաց ինձ.
Ա՛հ, ահ. զոր կայն և զոր գալոցս առ յապայ՝
Աշխարեմ վիշտս. զի երբ իցէ տեսանել
Զտառապանացրս զայսոցիկ կատարած.

Սակայն ես զինչ բարբառիմ. դիտեմ վաղուց զամենայն
Ճըշգրտիւ զհանդերձեալն. և յիս ինչ ոչ յեղակարծ
Արկածք ինչ ժամանացեն, զի հրամանաց և բախտից
Մըտադիւր պարտ է անսալ. ածեալ քաջիկ ըզմըտաւ,
« Թէ Հարկին զօրութիւն աննըկուն է և անյաղթ »:

Այլ օակայն անմարթ է ինձ կամ ոչ լրուել կամ լրուել
Զիմ տաղնապս. զի մարդկեղէն սեռի պարզեւս ինչ հնարեալ,
Եղկելիս կամ ընդ հարկօքս այսու իսպառ վարակեալ.

Շորթեալ իմ եղեգնալից՝ զհըրոյն կայծակն յաղբերէն,
Զվարդապետ ճարտարութեանցըն բընաւից, և զմեծ գիւտ,
Զայսոսիկ ահա վըրէժս լուծանեմ ես ընդ մնասուց,
Զ'ի կապանըս վարակեալ բեւեռապինդ կամ բացի:

Ա՛. ա. զինչ ձայն, զինչ հոտ անլոյս աստուածաշարժ յիս աղղեաց
Կամ 'ի դից, կամ 'ի մարդոց կամ յերկոցունց միախառն.

Հասցէ ոք արդեօք 'ի ժայռս յետին՝ վըշտացս 'ի տեսիլ.
Տեսէք զիս վատախտարակ զաստուածս սարեօք ամբապինդ.

Ըղթընամին Արամազդայ, և զդից բոլոր՝
Որ 'ի գաւիթս դեգերին միշտ Արամազդայ,
Առ մեծ սէր՝ մըտերմութեանն առ մարդիկ:

Ո՛. Ի. զինչ այս խօշիւն ազդի յիս,
Ի թեթեւ բախել թեոց՝ շուրնէ օդ,
Եւ որ զինն կայ ամենայն՝ ահաւորք:

Թարգմ. Հ. Ա. ՍՈՒՐԵԱՆ